

PARTICULARITĂȚI ALE RĂSPUNDERII PENALE A MINORILOR

Valentina RUSSU,
doctorandă

Un fenomen social negativ care afectează mult dezvoltarea omenirii este criminalitatea minorilor. Reieșind din caracteristica infracțiunilor săvârșite de minori, observăm că aceștia se caracterizează printr-o socializare negativă, printr-o educație nesatisfăcătoare și deci tragerea la răspundere penală a minorilor și integrarea acestora în viața societății ridică o mulțime de probleme. Cercetarea multi-aspectuală a răspunderii penale a minorilor este un imperativ ce rezidă în necesitatea implementării unui sistem de prevenire cât mai eficient, luându-se în considerare atât personalitatea infractorului minor, cât și influența răspunderii penale asupra sa.

Cuvinte-cheie: minor, răspundere penală, criminalitatea minorilor, prevenirea criminalității minorilor, individualizarea răspunderii penale.

PARTICULARITIES OF THE CRIMINAL RESPONSIBILITY OF MINORS

Valentina RUSSU,
PhD student

A social-negative phenomenon that greatly affects the development of humanity is the juvenile delinquency. Based on the characteristic of crimes committed by minors, we observe that they are characterized by a negative socialization, by an unsatisfactory education and therefore, attracting criminal responsibility of minors and integrating them into the life of society raises a lot of problems. The multi-faceted investigation of juvenile criminality liability is an imperative that resides in the need to implement a prevention system as efficiently as possible, taking into account the personality of the juvenile offender and the influence of criminal responsibility on him.

Keywords: minor, criminal liability, criminality of minors, prevention of criminality of minors, individualization of criminal liability.

Introducere. Criminalitatea minorilor, ca parte a criminalității, constituie o problemă pentru care încă nu a fost găsită o soluție eficientă definitivă. Deci se impune abordarea multilaterală a fenomenului criminalității minorilor și cercetarea particularităților răspunderii penale a acestora, prin studierea legislației naționale și internaționale, a interpretărilor doctrinare, a practicii judiciare și a datelor statistice în vederea elaborării și implementării unor mecanisme cât mai eficiente de individualizare a răspunderii penale a minorilor și perfecționării legislației penale pentru a asigura realizarea optimă a scopurilor pedepsei penale în raport cu această categorie de subiecți.

În acest sens, accentuăm că lupta împotriva delincvenței juvenile trebuie să se bazeze pe o abordare complexă a factorului de prevenire în cadrul unei politici sociale adecvate, care să asigure corectarea comportamentului personalității minore, în principal prin mijloace neprivative de libertate.

Introduction. Juvenile delinquency, as part of criminality, is a problem for which hasn't been found a definitive effective solution yet. Therefore, it is necessary to approach multilaterally the phenomenon of juvenile delinquency and research the particularities of their criminal liability, by studying of national and international law, doctrinal interpretations, judicial practice and statistics in order to develop and implement efficient mechanisms of minors' criminal liability individualization and the improvement of criminal legislation in order to ensure the timely achievement of the purposes of criminal punishment in relation to this category of subjects.

In this regard, we stressed that the fight against juvenile delinquency must be based on a complex approach of the prevention factor in a suitable social policy, which ensures the correction of the behavior of the minor personality, mainly through non-custodial ways.

Metodologia cercetării. În scopul elaborării acestui studiu autorul valorifică metode de cercetare specifice, printre care metoda logică, metoda analizei datelor statistice, metoda sintezei, metoda comparativă, descrierea, deducția, metoda sistemică etc. La baza cercetării se află prevederile legislației în vigoare, atât normele materiale, cât și cele procesuale. De asemenea, baza științifică a cercetării o constituie interpretările doctrinare ale savanților autohtoni, dar și ale celor străini, diverse studii cuprinse în culegeri de materiale ale conferințelor, articole științifice, comentarii aplicative etc.

Rezultate obținute și discuții. Noțiunea de „delincvență juvenilă” este o creație a doctrinei penale și a teoriilor criminologice sau sociologice. Apariția acestei categorii juridice a fost condiționată de încercările de a grupa mai multe infracțiuni în funcție de criteriile de vârstă, considerându-se, în mod justificat, că faptele penale prezintă un cumul de particularități, determinate de nivelul de maturitate biologică, cu precădere mintală a subiectului activ al infracțiunii. Prin delincvență, în opinia autorului I. Pitulescu, urmează a se înțelege o serie de fapte ilicite, indiferent dacă au sau nu au un caracter penal (fuga de la domiciliu, absența repetată și îndelungată de la școală etc.) [1]. Acest termen include și infracțiunile comise de minori, pe care le avem în vedere în acest studiu.

Un interes deosebit îl prezintă și sensul psihologic al acestei noțiuni, prin care se explică în ce măsură individul dispune de o capacitate intelectuală, afectivă și volitivă, capabilă să mențină un echilibru între interesele, nevoile și aspirațiile sale, precum și mijloacele legitime de realizare a acestora. Din această ultimă perspectivă, criminalul apare ca un individ cu o insuficientă maturizare socială, cu deficiențe de integrare socială, care intră în conflict cu cerințele sistemului valorico-normativ și cultural al societății în care trăiește. Prin urmare, se încearcă a fi scoase în evidență atât personalitatea delincentului, cât și mecanismele interne (mobiluri, motivații, scopuri), care declanșează trecerea la actul delincent.

Cu desăvârșire, în definirea *delincvenței juvenile*, un rol aparte trebuie să revină vârstei cro-

The methodology of research. In order to elaborate this study, the author capitalizes on specific research methods, including the logical method, the method of statistical data analysis, the synthesis method, the comparative method, description, deduction, the systemic method etc. The research is based on the provisions of actual legislation, both material and procedural rules. Also, the scientific basis of the research is the doctrinal interpretations of local scientists, but also of foreign ones, various studies included in collections of conference materials, scientific articles, applied comments etc.

Obtained results and discussions. The *juvenile delinquency* notion is a creation of criminal doctrine and criminological or sociological theories. The emergence of this legal category has been conditioned by attempts to group several crimes according to age, consolidating, justifiably, that criminal acts have an accumulation of particularities, determined by the level of biological maturity, especially mental of the active subject of the crime. By delinquency, in the opinion of the author I. Pitulescu, a series of illicit deeds is to be understood, regardless of whether or not they have a criminal character (run away from home, repeated and prolonged absence from school, etc.) [1]. This term also includes the crimes committed by minors, which we consider in this study.

Of particular interest is the psychological mean of this notion, which explains the extent in which the individual has an intellectual capacity, emotional and volitional, able to maintain a balance between his interests, needs and aspirations, and the legitimate ways to achieve them. From this last perspective, the criminal appears as an individual with insufficient social maturity, with deficiencies of social integration, which conflicts with the requirements of the value-normative and cultural system of the society in which he lives. Therefore, it is tried to highlight both the personality of the offender and the internal mechanisms (mobiles, motivations, purposes), which trigger the transition to the delinquent act.

Completely, in defining the *juvenile delinquency*, a special role must be given to chronolog-

nologice, care separă criminalitatea maturilor de criminalitatea minorilor. Limitele de vârstă sunt arbitrare și relative, totodată, aceste limite nu se pot fixa, în mod uniform, la toate popoarele, căci diferă după istoria țării, rasă, climă, cultură, educație etc. În sfera conceptului de delincvență juvenilă se identifică și conceptul de „minor delinvent”, care include, în conținutul său, *minorii care au săvârșit o faptă penală și răspund penal și minorii care au săvârșit o faptă penală și nu răspund penal*. Minorul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și răspunde penal este considerat ca fiind minor infractor. Limita maximă de vârstă a minorilor infractori este de 18 ani. Vârsta generală a răspunderii penale în Republica Moldova este de 16 ani, iar pentru săvârșirea infracțiunilor expres enumerate la alin.(2) art.21 din Codul penal al Republicii Moldova răspunderea penală survine de la 14 ani.

Pornind de la ideea că criteriile de abordare a regimului penal al minorilor este diferit în fiecare țară, punând accent pe criteriile (evident orientative) nominalizate de către autorul I. Pitulescu (*vârsta de la care minorul răspunde penal; regimul sancționator al minorului infractor și sistemul de ocrotire a minorului în pericol moral sau care nu răspunde penal; regimul de executare a sancțiunilor de drept penal și a măsurilor cu caracter educativ și de ocrotire; asistența și integrarea socială post-penală a minorilor infractori, care au executat o pedeapsă sau o măsură educativă privativă de libertate*) [1, p. 39], se pune în evidență posibilitatea și inevitabilitatea răspunderii penale a persoanei, în raport cu anumite faze (etape) ale vârstei acestuia, precum și sistematizarea unor repere normative privind pedepsele aplicate minorilor (măsurile de siguranță – măsurile de constrângere cu caracter educativ, aplicate minorilor, potrivit Codului penal al Republicii Moldova [2] ori a măsurilor educative, conform Codului penal al României) [3].

Pentru a descrie câteva particularități ale răspunderii penale a minorilor, prezentăm niște caracteristici ale infracțiunilor comise de aceștia. Astfel, efectuând o analiză statistică a infracționalității juvenile, menționăm că în anul 2019, de către minori sau cu participarea acestora au fost comise 2,1% din numărul total de infracțiuni în-

ical age, which separates major criminality from juvenile delinquency. The age limits are arbitrary and relative, at the same time, these limits cannot be fixed, uniformly, for all peoples, because they differ according to country's history, race, climate, culture, education, etc. In the sphere of the juvenile delinquency concept, the concept of juvenile delinquent is also identified, which includes, in its content, minors who have committed a criminal act and are criminally liable and minors who have committed a criminal act and are not criminally liable. A minor who has committed an act provided by the criminal law and is criminally liable is considered a juvenile offender. The maximum age limit for juvenile offenders is 18 years. The general age of criminal liability in the Republic of Moldova is 16 years, and for committing the crimes expressly listed in par. (2) art. 21 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, criminal liability arises from 14 years.

Starting from the idea that the criteria for approaching the criminal regime of minors is different in each country, emphasizing the criteria (obviously indicative) nominated by the author I. Pitulescu (*age from which the minor is criminally liable; the sanctioning regime of the juvenile offender and the system protection of a minor in moral danger or not criminally liable, the regime of enforcement of criminal law sanctions and educational and protective measures, post-criminal assistance and social integration of juvenile offenders who have served a sentence or measure deprivation of liberty*) [1, p.39], highlights the possibility and inevitability of criminal liability of the person, in relation to certain phases (stages) of his age, as well as the systematization of normative benchmarks on punishments applied to minors (measures of safety - coercive measures of an educational nature, applied to minors, according to the Criminal Code of the Republic of Moldova [2] or educational measures, according to the Criminal Code of Romania) [3].

In order to describe some particularities of the criminal liability of minors, we present some characteristics of the crimes committed by them. Thus, making a statistical analysis of juvenile delinquency, we mention that in 2019, by minors or with their participation were committed 2.1% of

registrate. Comparativ cu anul 2018 se remarcă o reducere cu 3,5% a infracțiunilor săvârșite de minori, în special a infracțiunilor contra patrimoniului. La 100 de mii de copii în vârstă de până la 18 ani revin circa 113 infracțiuni comise de minori, comparativ cu 165 în anul 2015, când a fost atins cel mai mare nivel al ratei infracționalității juvenile din ultimii 5 ani. Minorii cel mai frecvent sunt implicați în săvârșirea furturilor, cu o pondere de 63%, după care urmează jafurile – 6,1% și huliganismul – 4,3% [4]. Totodată, numărul minorilor deținuți în instituțiile penitenciare de tip închis în anul 2018 a constituit 46 de persoane și a crescut cu 35,3% comparativ cu anul 2017, iar în 2019 observăm o ușoară scădere – numărul minorilor deținuți în instituțiile penitenciare de tip închis a constituit 44 de minori [4]. Se observă deci, în diferite perioade, o diferență în ceea ce privește infracționalitatea minorilor și tratamentul penal al acestora.

Vorbind despre specificul răspunderii penale a minorilor, considerăm că fără o explicare corectă și adecvată a instituției răspunderii penale nu este posibilă determinarea trăsăturilor particulare, specifice ale acesteia, aplicabile în cazul minorilor. Astfel, conform art. 50 CP al RM, *se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege* [2]. Așadar, răspunderea penală presupune atribuirea de societate membrilor ei a cerinței de respectare ori nerespectare de subiecții ei a normelor adoptate și asumarea efectelor juridice corespunzătoare în cazul nerespectării lor.

Răspunderea penală și raportul juridic de drept penal nu trebuie examinate doar sub aspectul comiterii infracțiunii de către anumiți subiecți activi concreți ai infracțiunii și al realizării sancțiunilor prevăzute de o normă corespunzătoare a legii penale (adică o formă de realizare a răspunderii penale). Este principial de a lua în vedere că aceste norme, încă neaplicabile față de anumiți eventuali infractori sunt chemate de a reglementa comportamentul persoanei pe calea impuneri unor interdicții ori prescripții juridico-penale, asigurându-se, în asemenea mod, interesele

the total registered crimes. Compared to 2018, there is a 3.5% reduction in crimes committed by minors, especially crimes against property. There are about 113 crimes committed by minors per 100,000 children under the age of 18, compared to 165 in 2015, when the highest level of juvenile crime rate during the last 5 years was reached. Minors are most often involved in committing thefts, with a share of 63%, followed by robberies - 6.1% and hooliganism - 4.3% [4]. At the same time, the number of juveniles detained in closed penitentiary institutions in 2018 amounted to 46 persons and increased by 35.3% compared to 2017, and in 2019 we notice a slight decrease - the number of juveniles detained in closed penitentiary institutions constituted 44 minors [4]. There is, therefore, in different periods a difference in terms of juvenile delinquency and their criminal treatment.

Speaking about the specifics of criminal liability of minors, we consider that without a correct and adequate explanation of the institution of criminal liability, it is not possible to determine its particular, specific features, applicable to minors. Thus, according to art. 50 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, *criminal liability is the public conviction, in the name of the law, of the criminal acts and of the persons who committed them, a conviction that may be preceded by the coercive measures provided by law* [2]. So, the criminal liability involves the assignment by the society to its members of the requirement of respecting by its subjects the rules adopted and assuming the appropriate legal effects in case of non-compliance.

Therefore, criminal liability and the legal relationship of criminal law should not be examined only in terms of the committing of the crime by certain active subjects and the implementation of sanctions provided by a suitable rule of criminal law (a form of criminal liability). It is essential to take into account that these rules, still inapplicable to certain potential offenders, are called upon to regulate the person's behavior by imposing prohibitions or legal-criminal prescriptions, thus ensuring the interests of society in whole.

Overall, legal norms have an educational character, in relation to all members of society;

societății în întregime.

În ansamblu, normele juridice au un caracter educativ, în raport cu toți membrii societății, influențează comportamentul fiecărei persoane conștiente. Însă, în calitate de persoane concrete cărora li se adresează, nu intervin toate persoanele, dar numai cele care pot fi subiecți activi ai răspunderii penale. Limitele acestor categorii de persoane le stabilește legea penală, legiuitorul, prin intermediul evidenței și evaluării corecte a legităților de dezvoltare și formare a personalității. În acest ultim sens, o importanță definitorie și principială o au două criterii: social-biologic și social-psihologic – vârsta și nivelul de conștiință, care reflectă acumularea experienței sociale, nivelul de socializare a personalității.

Particularitățile de vârstă și nivelul de conștiință, în unitatea lor și în raport corelativ, constituie niște premise ale faptului ca persoana în dezvoltare, în măsura formării sale, să poată interveni în calitate de subiect al unor sau altor relații sociale, purtător al unei anumite forme a răspunderii sociale, rezultând din caracterul acestor relații sociale. Este important a menționa că copilul de la o vârstă fragedă începe a conștientiza esența și sensul unui ansamblu de interdicții și prescripții, care, în afara cunoașterii de către acesta, sunt vizate de legea penală. De exemplu, se cunoaște că nu se poate fura, bate, omorî etc. Concomitent, intervine cunoașterea previziunii și pericolului acestor fapte, sentimentul de răspundere pentru comiterea lor. Și această situație se completează, inițial, în sfera obișnuinței, iar ulterior a conștiinței. Dar acest ultim fapt nu determină lansarea răspunderii penale de la o vârstă fragedă.

În viziunea autorului Z.A. Astemirov, răspunderea penală trebuie să posede un anumit nivel de conștientizare juridică, elucidate concomitent și în baza conștientizării morale și, într-o măsură mare, a celei politice. În acest sens, conștiința juridică trebuie să posede, ca conținut, perceperea de către persoană a pericolului social al unui anumit comportament, a unor sau a altor fapte, ilegalitatea lor și prezumția evaluării negative a acestora de către societate, stat [5, p. 16]. Deci determinarea corectă a răspunderii penale, iden-

they influence the behavior of each conscious person. However, as concrete persons to whom it is addressed, are not all persons, but only those who can be active subjects of criminal liability. The limits of these categories of persons are established by the criminal law, the legislator, through the correct evidence and evaluation of the legitimacy of personality development and formation. In this last sense, a defining and principal importance has two criteria: social-biological and social-psychological - age and level of consciousness, which reflects the accumulation of social experience, the level of socialization of the personality.

The particularities of age and the level of consciousness, in their unity and in correlative relation, constitute some premises of the fact that the developing person, in measure of his formation, can be a subject of some or other social relations, bearer of a certain form of social responsibility, resulting from the character of these social relations. It is important to mention that the child from an early age begins to become aware of the essence and meaning of a set of prohibitions and prescriptions, which, apart from his knowledge, are covered by criminal law. For example, it is known that it is not possible to steal, beat, kill, etc. At the same time, the knowledge of foresight and the danger of these deeds, the feeling of responsibility for their commission occurs. And this situation is completed, initially, in the sphere of habit, and later of consciousness. But this last fact does not determine the launching of criminal liability from an early age.

In the view of the author Z. A. Astemirov, criminal liability must possess a certain level of legal awareness, elucidated at the same time on the basis of moral and, to a large extent, political awareness. In this sense, the legal conscience must possess, as content, the perception by the person of the social danger of a certain behavior, of some or other facts, their illegality and the presumption of their negative evaluation by the society, state [5, p.16]. So, the correct determination of criminal liability, identifying its meaning requires overcoming narrow legal limits and unilateral approaches, it has many dialectically

tificarea semnificației ei impune depășirea limitelor înguste de drept și a unor abordări unilaterale, aceasta având multe laturi dialectic complicate, legate de manifestarea obiectivului și subiectivului, socialului și personalului, precum și de caracterul relațiilor de care este legată.

Cele două criterii subiective ale răspunderii penale, în particular vârsta, au fost prevăzute de lege și limitate la nivel de incidență a răspunderii penale, mai ales ținându-se seama, după cum menționează M.A. Hotca, de starea psiho-psihică a etapelor minorității [6, p. 751], în afara acestor limite minorii nefiind răspunzători în fața legii penale. Cu alte cuvinte, dincolo de controlul uman asupra conduitei nu poate exista infracțiune. Dacă simplul gând referitor la săvârșirea unei fapte nu atrage răspunderea, este necesar ca totuși, accentuează M.A. Hotca, activitatea exteriorizată să provină de la o persoană care are discernământ și care beneficiază de libertatea de voință și acțiune [6, p. 204-205].

Domeniul răspunderii penale a minorilor este, cu adevărat, după cum menționează C. Butiuc, unul extrem de delicat. În context, au fost conturate două modele de abordare a răspunderii penale a minorilor: modelul liberal și modelul autoritar [7, p. 32].

Modelul autoritar (tradițional) presupune că minorilor infractori, care răspund penal, li se aplică sancțiuni penale, pe când modelul liberal indică faptul că nu se va aplica, în acest caz, regimul penal, ci minorii vor fi supuși doar unor măsuri de altă natură. Literatura de specialitate abordează modelul autoritar (*penal*) prin prisma mai multor modalități, cu semnificație diferită, în particular:

a) *minorul care are o vârstă apropiată de cea a majoratului poate fi considerat adult, ceea ce permite să i se aplice pedepsele prevăzute pentru majori (modalitatea cea mai represivă – Olanda);*

b) *minorului i se aplică numai pedepse, dar a căror durată, în raport cu cele aplicate majorilor, este mai redusă, regimul de executare fiind mai puțin sever;*

c) *modalitatea de sancționare mixtă (pedepse și măsuri de siguranță).*

Modelul liberal (*nepenal*, denumit și *civil*)

complex aspects, related to the manifestation of the objective and subjective, social and personal, and the nature of the relationships to which it is related.

The two subjective criteria of criminal liability, in particular age, were provided by law and limited in the incidence of criminal liability, especially taking into account, as mention M.A. Hotca, the psycho-mental state of the minority stages [6, p.751], outside these limits the minors are not responsible before the criminal law. In other words, over the human control of its behavior, there can be no crime. If only the thought of committing an act does not attract responsibility, it is necessary, however, mentions M.A. Hotca, that the externalized activity comes from a person who has discernment and who enjoys freedom of will and action [6, p.204-205].

The field of criminal liability of minors is really, as it is mentioned by C. Butiuc, an extremely delicate one. In this context, two models of approach on the criminal liability of minors have been outlined: the liberal model and the authoritarian model [7, p.32].

The authoritarian (traditional) model assumes that criminal offenders, who are criminally liable, are subject to criminal sanctions, while the liberal model indicates that the criminal regime will not apply in this case, but the minors will be subject only to the other nature measures. The literature approaches the authoritarian (criminal) model in terms of several ways, with different meanings, in particular:

a) *the minor who is close to the age of majority, can be considered an adult, which allows him to apply the penalties provided for adults (the most repressive way – in the Netherlands);*

b) *only punishments are applied to the minor, but whose duration, in relation to those applied to the adults, is shorter, the execution regime being less severe;*

c) *the method of mixed sanctioning (punishments and security measures).*

The liberal model (*non-criminal*, also called *civil*) is based on a modern conception, excluding juvenile delinquency from the sphere of criminal law and going on the idea of applying only certain

este bazat pe o concepție modernă, excluzând din sfera dreptului penal infraționalitatea juvenilă și mergând pe ideea aplicării doar a unor măsuri de siguranță.

În Republica Moldova se aplică modelul mixt de sancționare a minorilor (pedepse și măsuri de constrângere cu caracter educativ). Totodată, pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, pedeapsa se aplică minorului numai dacă se apreciază că luarea măsurii cu caracter educativ nu este suficientă pentru corectarea minorului [2].

Problema esenței și premiselor răspunderii penale a minorilor, în afară de latura social-psihologică, are și o altă latură – criminologică, latură care soluționează probleme nu mai puțin importante privind justificarea și rolul răspunderii penale în procesul amplu de luptă cu infraționalitatea minorilor, despre evaluarea persoanei minorului în calitate de infractor. Acest ultim fapt impune necesitatea de a clarifica corelația dintre obiectiv și subiectiv, a caracterului social-personal în cadrul genezei infraționalității și a anumitor manifestări particulare ale criminalității minorilor, precum și în cadrul măsurilor de prevenție față de persoane concrete. Aceste probleme nu sunt noi, dar în plan teoretic ele nu sunt soluționate unilateral și pe deplin, deși au nevoie de o atenție principială.

Latura criminologică nu influențează și nu poate influența caracterul și volumul răspunderii penale a minorilor. În consecință, legitățile și specificul răspunderii penale a minorilor urmează a fi identificate în limitele condițiilor de formare a personalității și, înainte de toate, în sfera social-psihologică. Capacitatea de a suporta consecințele acestei forme a răspunderii juridice persoana o capătă la o anumită etapă a dezvoltării sale și a socializării, pe măsura extinderii cercului de raporturi sociale și a acumulării unei experiențe de viață mai mare ori mai mică.

Răspunderea penală a minorilor este admisă la oricare etapă a activității infracționale (pregătire de infracțiune, tentativă de infracțiune sau infracțiune consumată). În acest sens, se cere precizarea că minorul nu poate răspunde, de altfel ca și persoana care a atins vârsta majoratului,

security measures.

In the Republic of Moldova, the mixed model of sanctioning of minors is applied (punishments and coercive measures of an educational nature). At the same time, for committing of a less serious crime, the punishment is applied to the minor only if it is considered that taking the educational measure is not sufficient to correct the minor [2].

The issue of the essence and premises of criminal liability of minors, apart from the social-psychological side, has another side - criminological, which solves no less important issues regarding the justification and role of criminal liability in the broad process of combating juvenile delinquency, about the evaluation of the minor's person as a criminal. This last fact imposes the need to clarify the correlation between objective and subjective, of the social-personal character within the genesis of the crime and certain particular manifestations of juvenile delinquency, as well as prevention measures against concrete persons. These problems are not new, but theoretically they are not solved unilaterally and fully, although they need principled attention.

The criminological side does not influence and cannot influence the character and volume of juvenile criminal liability. Consequently, the legalities and the specifics of the criminal liability of minors are to be identified within the limits of the conditions of personality formation and, first of all, in the social-psychological sphere. The person is able to bear the consequences of this form of legal liability at a certain stage of his development and socialization, as the circle of social relations expands and the accumulation of a greater or lesser life experience.

The criminal liability of minors is admitted at any stage of the criminal activity (preparation of crime, attempted crime or committed crime). In this sense, it is required to specify that the minor cannot answer, as well as the person who has reached the age of majority, for the preparation of a minor crime, this not being imputable to him. Also, minors can be subject to criminal liability in any capacity they possess, as participants in the crime.

pentru pregătirea unei infracțiuni ușoare, aceasta nefiindu-i imputabilă. De asemenea, minorii pot fi supuși răspunderii penale în oricare calitate pe care o posedă, ca participanți la infracțiune.

O altă particularitate rezultă din prevederile art. 34 alin. (5) lit. a) Codul penal al Republicii Moldova, potrivit căruia *la stabilirea stării de recidivă nu se ține cont de antecedentele penale pentru infracțiunile săvârșite în timpul minoratului*. Astfel, starea de recidivă nu poate constitui o circumstanță agravantă în cazul minorilor și nici o stare de agravare a pedepsei penale, în conformitate cu textul normativului penal.

Specificul răspunderii penale a minorilor condiționează și anumite particularități ale pedepselor aplicabile acestei categorii de subiecți ai infracțiunii. Pedepsa penală, ca o formă de manifestare și realizare a răspunderii penale a minorilor, în raport cu această categorie de infractori, comportă anumite caracteristici definitorii. Aceste particularități ale pedepsei o deosebesc de alte forme de realizare a răspunderii penale – măsurile de constrângere cu caracter educativ.

Atunci când se aplică principiul proporționalității pedepsei față de fapta comisă, în cazul minorilor, corelația dintre criteriul gravității infracțiunii comise și personalitatea infractorului devine evidentă în alte dimensiuni decât în cazul aplicării pedepsei penale față de adulți. Nu doar semnele care caracterizează personalitatea infractorului, dar și circumstanțele în care este săvârșită infracțiunea, factorii specifici au un rol dominant în determinarea pedepsei față de minor.

Raportul dintre gravitatea infracțiunii comise și personalitatea vinovatului, la realizarea principiului proporționalității în raport cu minorii, urmează a fi diferențiat în funcție de categoriile de vârstă ale minorilor: particularitățile subiective față de minorii de la 14 la 16 ani trebuie luate în vedere în mod deosebit în comparație cu cele ale minorilor de la 16 la 18 ani, iar particularitățile subiective ale acestora din urmă – mai mult decât cele în raport cu ale adulților (de aici și existența diferitor perioade ale imputabilității penale ori lipsei de imputabilitate).

Sistemul pedepselor penale (prevăzut de lege, exclusiv și obligatoriu, incluse în ordine lo-

Another particularity results from the provisions of art. 34 par. (5) letter a) of the Criminal Code of the Republic of Moldova, according to which *the crimes committed during the minority, are not taken into account at establishing the state of recidivism*. Also, the state of recidivism can not be an aggravating circumstance in the case of minors, as well as no state of aggravation of criminal punishment, in accordance with the text of the penal law.

The specifics of the criminal liability of minors also condition certain particularities of the punishments applicable to this category of subjects of the crime. Criminal punishment, as a form of manifestation and realization of the criminal liability of minors, in relation to this category of offenders, has certain defining features. These particularities of the punishment distinguish it from other forms of realization of criminal liability - coercive measures of an educational nature.

When we apply the principle of proportionality between committed crime and punishment, in the case of minors, the correlation between the criterion of crime's severity and the personality of the offender is obviously in other dimensions than in the case of criminal punishment against adults. Not only the signs that characterize the personality of the offender, but also the circumstances in which the crime is committed, the specific factors have a dominant role in determining the punishment for the minor.

The correlation between the gravity of the committed crime and the personality of the offender, at the realization of the principle of proportionality in relation to minors, is to be differentiated according to the age categories of minors: subjective particularities towards minors from 14 to 16 years must be taken into account comparing with those of minors from 16 to 18 years, and the subjective particularities of the latter - more than those in relation to adults (hence the existence of different periods of criminal imputability or lack of imputability).

The system of criminal punishments (provided by law, exclusively and obligatorily, enumerated in a logical order) is not an integral one applied in relation to all persons. Thus, the legis-

gică) nu este unul integral aplicat în raport cu toate persoanele fizice. Astfel, legiuitorul admite individualizarea pedepsei penale inclusiv prin posibilitatea/ imposibilitatea aplicării unor pedepse penale în raport cu diferite categorii de persoane fizice.

Conform art. 67 alin. (4) Codul penal al Republicii Moldova, munca neremunerată în folosul comunității nu poate fi aplicată militarilor prin contract și persoanelor care nu au atins vârsta de 16 ani. De asemenea, potrivit art. 71 alin. (3), detențiunea pe viață nu poate fi aplicată femeilor și minorilor [2].

Lipsa unui mecanism diferențiat eficient pus la dispoziția eventualei individualizări a pedepsei cu munca neremunerată rezultă și din faptul că, potrivit Codului penal al Republicii Moldova, sunt prevăzute 4 sancțiuni, care operează în mod unic cu pedeapsa muncii neremunerate în folosul comunității. În context, se impune, în aceste cazuri, diversificarea individualizării pedepsei penale prevăzute de articolele respective ale legii penale, prin prevederea alternativă a pedepsei amenzii. În cadrul stabilirii categoriilor de pedeapsă și a limitelor acestora în Partea generală a Codului penal al Republicii Moldova se face individualizarea pedepsei penale sub forma închisorii, și anume art. 70 alin. (3) prevede că *la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabilește din maximul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduce la jumătate.*

Totodată, potrivit art. 72 alin. (5), persoanele care nu au atins vârsta de 18 ani execută pedeapsa cu închisoare în penitenciare pentru minori, ținându-se cont de personalitatea condamnatului, antecedentele penale și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite. De asemenea, față de minori nu poate fi aplicată detențiunea pe viață. Având în vedere prevederile art. 70 alin. (4), la stabilirea pedepsei definitive în caz de concurs de infracțiuni pedeapsa închisorii nu poate depăși 25 de ani pentru adulți și 12 ani și 6 luni pentru minori, iar în caz de cumul de sentințe – de 30 de ani pentru adulți și 15 ani pentru minori [2].

Concluzii. Bineînțeles, reieșind din parti-

lator admite individualizarea de la pedeapsa cu munca neremunerată în folosul comunității la detențiunea pe viață, inclusiv prin posibilitatea/ imposibilitatea aplicării criminal penalties in relation to different categories of persons.

According to art. 67 par. (4) of Criminal Code of the Republic of Moldova, unpaid work for the benefit of the community cannot be applied to the military by contract and to persons who have not reached the age of 16 years. Also, based on art. 71 par. (3), life imprisonment cannot be applied to women and minors [2].

The lack of an effective differentiated mechanism made available for the possible individualization of the punishment with unpaid work also results from the fact that, according to the Criminal Code of the Republic of Moldova, 4 sanctions are provided, which operate uniquely with the punishment of unpaid work for the community. In this context, it is necessary, in these cases, to diversify the individualization of the criminal punishment provided by the respective articles of the penal law, by providing the alternative of the fine punishment. Within the establishment of the categories of punishment and their limits in the General Part of the Criminal Code of the Republic of Moldova, the criminal punishment is individualized in the form of imprisonment at the art. 70 par. (3) which stipulates that *at establishing the prison sentence for the person who, at the date of committing the crime, did not reach the age of 18, the term of imprisonment is established from the maximum sentence provided by the criminal law for the committed crime, reduced to the half of the term.*

At the same time, according to art. 72 par. (5), the persons who have not reached the age of 18 execute the punishment with imprisonment in juvenile penitentiaries, taking into account the personality of the convict, the criminal record and the prejudicial degree of the crime committed. Life imprisonment cannot also be applied to minors. Based on art. 70 par. (4), at establishing the final punishment in case of concurrence of crimes, the prison sentence may not exceed 25 years for adults and 12 years and 6 months for minors, and in case of cumulation of sentences - 30 years for adults and 15 years for minors [2].

Conclusions. Of course, based on the

cularitățile social-psihologice ale persoanei minore, tragerea la răspundere penală a acestora manifestă anumite particularități, atât referitoare la vârsta de tragere la răspundere penală, aplicarea pedepselor sau a măsurilor de constrângere cu caracter educativ, individualizarea răspunderii penale, liberarea de răspundere penală sau de pedeapsă penală, cât și referitoare la regimul de executare a pedepsei.

Tragerea la răspundere penală are drept consecință inevitabilă, de cele mai multe ori, aplicarea unei pedepse penale. După cum am putut observa din cele menționate anterior, atunci când este vorba despre aplicarea pedepsei față de un minor, trebuie avute în vedere mai multe circumstanțe, iar în general, minoritatea persoanei care a săvârșit o infracțiune este considerată o circumstanță excepțională. Prin asta se explică tratamentul penal mai blând față de minori, care sunt persoane caracterizate de o imaturitate socială, determinată, în primul rând, de vârsta fragedă.

Deși, reieșind din ritmul alert de dezvoltare a societății, persoanele se dezvoltă mult mai rapid și deprind mai devreme capacitățile necesare de a fi participanți la diferite raporturi sociale, observăm că legiuitorul din Republica Moldova menține vârsta generală a răspunderii penale ca fiind de 16 ani, iar pentru unele categorii de infracțiuni – vârsta minimă de 14 ani. Aceasta în timp ce în alte state vârsta răspunderii penale este de 12 sau chiar 10 ani. Considerăm că rațiunea menținerii acestei limite de vârstă în țara noastră reiese din faptul că copiii (minorii) sunt viitorul, forța motrice a societății și statul trebuie să aibă grijă de această categorie socială și să îi permită, pe cât posibil, să se dezvolte în societate, fără a fi izolat, fără a-i impune anumite lipsuri și restricții, căutând alternative pentru corectarea și reeducarea minorilor care săvârșesc infracțiuni și rar se recurge la aplicarea unei pedepse, mai ales privative de libertate, mai des fiind aplicată condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. Este adevărat, dar realitățile demonstrează că netragerea la răspundere penală a minorilor sau aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ sau a unor pedepse mai blânde nu întotdeauna sunt în stare de a asigura realizarea sco-

socio-psychological particularities of the minor, their criminal prosecution manifests certain characteristics, both regarding the age of criminal prosecution, the application of punishments or coercive measures of an educational nature, individualization of criminal liability, release from criminal liability or criminal punishment, as well as regarding the regime of execution of the sentence.

Attracting to criminal liability has as an inevitable consequence, in the majority of the cases, the application of a criminal punishment. As we have seen from the above, when it comes to the application of punishment to a minor, several circumstances must be taken into account, and in general, the minority of the person who committed a crime is considered an exceptional circumstance. This explains the milder criminal treatment of minors, who are people characterized by social immaturity, determined primarily by their early age.

Although, emerging from the fast pace of development of society, people develop much faster and early learn the necessary skills to participate in various social relations, we note that the legislator of the Republic of Moldova maintains the general age of criminal responsibility as 16 years, and for some categories of crimes - the minimum age of 14 years. This while in other states the age of criminal responsibility is 12 or even 10 years. We believe that the reason for maintaining this age limit in our country stems from the fact that children (minors) are the future, the driving force of society and the state must take care of this social category and allow it, as far as possible to develop in society, without being isolated, without imposing certain shortcomings and restrictions, looking for alternatives for correcting and re-educating juveniles who commit crimes and rarely resort to the application of a sentence, especially imprisonment, more often being applied a sentence with conditional suspension of the sentence. It is true, but the realities show that the non-criminal prosecution of minors or the application of educational coercive measures or milder punishments is not always able to ensure the achievement of the purposes of criminal pun-

purilor pedepsei penale, mai ales când este vorba despre infracțiuni care presupun manifestarea de violență de către copii.

Grija față de minori și educarea acestora trebuie să devină o prioritate a statului, pentru a preîntâmpina săvârșirea infracțiunilor sau a altor abateri de către aceștia. Trebuie să se pună accentul pe dezvoltarea conștiinței sociale a copilului, a responsabilității și educarea acestuia în spiritul respectării valorilor sociale. Bineînțeles, rolul acesta nu revine doar statului și instituțiilor sale, dar întregii societăți, astfel educând copiii cu mai multă grijă, putem preveni mai eficient comportamentele infracționale ale acestora.

ishment, especially when we speak about crimes involving manifestation of violence by children.

Minors' caring and education must become a state priority in order to prevent them from committing crimes or other offenses. Emphasis should be placed on the development of the child's social awareness, responsibility and education in the spirit of respect for social values. Of course, this role belongs not only to the state and its institutions, but to society as a whole, so the more carefully we educate children, the more effectively we can prevent their criminal behavior.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Pitulescu I. Delincvența juvenilă. București: Editura Ministerului de Interne, 1995. 376 p.
2. Codul penal al Republicii Moldova. Cod nr. 985 din 18.04.2002. În: MO din 14.04.2009, nr. 72-74, art. 195.
3. Codul penal al României din 17 iulie 2009 (actualizat 2014). Legea nr. 286. În: MO nr. 510 din 24.07.2009. În vigoare la 01.02.2014.
4. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6595> Vizitat: 10.05.2020.
5. Астемиров З. А. Уголовная ответственность и наказание несовершеннолетних. Под редакцией Н. А. Стручкова. Москва: Научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1970. 125 p.
6. Hotca M.A. Codul penal. Comentarii și explicații. București: Editura C.H. Beck, 2007. 1598 p.
7. Butiuc C. Răspunderea penală a minorilor. În: Revista de drept penal. Anul IX, nr. 4 (octombrie-decembrie). București: 2002, p. 32-37.

Despre autor

Valentina RUSSU,
asistent universitar
al Catedrei „Drept penal și criminologie”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: valya.cociorva@mail.ru
tel.: 060185817

About author

Valentina RUSSU,
university assistant of the Chair
of Criminal Law and Criminology,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA,
e-mail: valya.cociorva@mail.ru
tel.: 060185817